

BISERIC'A SI SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . . 5 fl.—cr.
" " " " 1/2 ann . . . 2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe ann . . . 7 " — "
" " " " 1/2 " 3 " 50 "

Pretiuu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintiele se se adreseze Redactiuni
dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la
institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la
secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu
din Aradu.

Studiulu Higieni la institutulu rom. pedagogicu-teologicu din Aradu.

Higien'a este sciint'a ce ne invetia a ni conservá sanatatea, ea este complexulu reguleloru dupa cari avemu se traimu pentru ca se remanemu sanatosi, ca se ni intarimu si otielimu medularele fisice si astfelu se ne facemu mai apti, mai vigurosi pentru munc'a de tóte dilele, fie aceea munca fisica fie spirituala. Ea ne invetia a ne ferí in cátu sta in puterea omului de inriurintiele stricatióse sanatatii si vietii, a incunjurá morburile lipitióse, a pre'ntimpiná o multime de bóle cari fora observarea reguleloru higienice ne-ar tiené legati de patu.

Higien'a aplicata in modu primitivu se póte reduce la timpurile preistorice, cáci celu d'intaiu omu care si-a acatiatu in spate pelea cutarui animalu pentru ca se-si scutéscu corpulu de inriurintiele tempestatiloru a facutu ceea ce preserie higien'a; asemenea omulu care prim'a data a sciintu dá preferintia apei din isvoru, in locu se bea apa de ploia, séu care a afluat prim'a ora de bine a-si trage acoperisii peste coliba si a o asiediá sub unu arboru séu la pótele unui délu, toti au lucratu dupa preceptele higienice.

Cu tóte cá higien'a s'a nascutu d'odata cu omulu ca invetiatura sistematica ea datédia din timpurile mai noue. Ca multe alte sciintie, cari s'au nascutu din necesitatea firésca a civilizatiunei, higien'a inca este o sciintia moderna, o sciintia ce are se fie vulgarisata, se petrunde pana la páturile cele mai inferióre ale poporului cu atátu mai vertosu, cáci aci este lips'a cea mai mare de cunoscintiele higienice.

La popórele innaintate in cultura a facutu higien'a populara mari si admirabile progrese. La francesi, germani, englesi higien'a se propune nu numai in tóte institutuele seminariale si pedagogice ci chiar si in scótele populari la elevii mai in etate. Nenumerate scrieri, manuale de invetiatu, cárti de lectura si periodice, atlanti de parete, aparate de experi-

mente stau la dispositiunea profesoriloru si eleviloru precum si particulariloru intru cascigarea cunoscintieloru higienice. Astadi nu mai este o foia periodica la acele popóre carea se nu aiba colaboratorulu seu din sfer'a higienei. In institutuele de fete inca se pune pondu pe studiulu higienei, o aparitiune fórté imbucurátóre.

Candu tóta lumea se nesuiesce din resputeri a se luminá din ce in ce cu cunoscintiele practice ale vietii, nu se póte ca poporulu romanu, caruia nime-ne nu i-a potutu disputá facultatea progresarei, se remana indiferentá de curentulu civilizatiunei. Nu se póte ca elevii nostri teologi si preparandi, cari au frumos'a chiamare a luminá poporulu, se remana ei insisi lipsiti de unele invetiaturi pre cari lumea moderna le considera de indispensabile in afacerile de tóte dilele.

Acestei imperiósé necesitati este d'a se multi-mí instituirea catedrei de Higiena si Chemia la institutulu nostru pedagogicu-teologicu.

Nu incape indoiéla, cá dupa devingerea greutatiloru inceputului, candu adeca elevii se voru fi imprietenitu cu noulu studiu — se voru simti folósele binefacátóre ale invetiaturiloru higienice. Suntemu indreptatiti a sperá cu timpul folóse practice dela res-
picierea acestoru invetiaturi in sinulu poporului nostru, carele in viéti'a sa privata si publica, Dómne multe pane are de lecutu!

Higien'a pre cátu este de folosítóre pre atátu de frumósá si interesanta, cáci ce póte interesá si placé mai multu omului de cátu a se cunósce pe sine insusi, a petrunde in materiile organismului seu, a stúdiá lucrarea admirabilei masine ce se numesce corpulu omului. Tóte acestea se cuprindu in cadrulu higienei, acarei studiere impreuna bunulu cu frumosulu si interesantulu.

Traindu cineva dupa regulele sanitarie si-póte pastrá puterea atátu trupésca cátu si cea spirituala pana la adanci betranetie. Si apoi cátu de frumosu

este a vedé unu betranu caruntu in puterea vietii, in deplina virtute barbatésca, avendu inca tóta agerimea mintii, plinu de viciuine; unu atare este betranu la ani, dar inim'a-i e juna, càci si-a sciutu pastrá o comóra mai pretiuita decâtu tóte comórele pamentesci — scump'a sanatare.

Ceea ce se póte dice despre singuratici aflamu si la popóra intregi. Acelu poporu la carele a strabatutu cunoscintiele Higieniei, care se nutresce dupa prescriesele ei, si-cladesce locuintia, se imbraca, se grijesce dupa recerintiele reguleloru sanitare, acelu poporu este mai avutu. traiesce mai usioru mai defatatu, e mai frumosu si vigurosus, se imultiesce din dia ce merge, si apoi pe unde ajunge cuceresce, càci covirsiesce intru tóte pe vecinii sei remasi inderetru in cultura si invetiatur'a legiloru vietii.

Gradulu cunoscintieloru higienice la unu poporu 'lu poti judecá de locu ce intri intr'unu satu. Aflandu eá stradele suntu largi si curate, fara bálfi si moeirle, cà casele sunt frumosu varuite, bine redicate d'a supra fetiei pamentului, cu ferestri mari si numérose, cu cosiu de zidu innaltu, cu acoperisiulu bine grijitu, unde scól'a si biseric'a suntu cele mai de frunte zidiri: numai de câtu vei dice pan'a nu cunosce locuitorii satului cà ei trebuie se fie ómeni harnici si intiepti, fiindu cà pricepu ceea ce e bine si folositoriu pentru sanatarea si bunastarea loru. Facandu apoi cunoscinti'a ómeniloru din atare satu, indata-ti va bate la ochi curatieni'a vestminteloru de pe ei, traiulu celu bunu, moderatu alu loru, vei observá in fie care unu isvoru de sanatare, voia buna la lucru, blandetia in vorba, pace si iubire in familia, cu unu cuventu fericirea ce si-casciga acesti ómeni sciindu a pretiuí celu mai mare bine de pre pamentu, sanatarea. VEDIENDU unu satu cu omeni atátu de bravi nu te-ai mai despartí de elu.

Ce alta impresiune face in inim'a calatoriului privirea unui satu din carele tóte bunatatile insirate lipsescu; unde stradele nu se potu numí strade ci strimtori si incotituri, pline de noroiu, balti si moeirle, unde casele sunt par'ca aruncate in tóte partile, murdare, negrijite, cu ferestrele in pamentu, fara cosiu, séu cu cosiu de paie si trestia, care te infrica la totu momentulu cu aprindere; in atare satu scól'a este (daca se afla) cea mai parasita coliba, éra birtulu zidirea cea mai cercetata. Dar inca biseric'a? Ea se afla in starea cea mai jalnica, in câtu nu e mirare daca-i face pe multi se „urésca sionulu.“ Apoi candu dai fatia cu ómenii din satu, te prinde mila de ei vedindu-i in necuratieni'a cea mai mare, galbeni la fatia, cuprinsi acusi-acusi de felurite morburi. Acestia se nutrescu reu parte pentru cà n'au staruintia la lucru, ca se-si agonisésca bucate mai bune, parte pentru cà femeile nu sciú gati o mancare cum se cuvine ca se priésca atátu gustului câtu si sanataii.

Este dar de mare trebuintia ca preotii si invetiatorii nostri, cari sunt in coatingere necontentu

cu poporulu se-si procure in-si cunoscintiele, cu ajutorulu carora apoi se fie in stare a luminá poporulu despre natur'a omului, despre trebuintiele si conditiunile organeloru sale.

Eleviloru din institutul nostru se propuna multe lucruri frumóse si folositoare despre aceea cum au d'a se ingrijí de cele sufletesci — nu trebuie in-se perdute din vedere nici pe unu momentu cele trupesci. Pre câtu timpu se va dá grije numai celor sufletesci cu neglijerea trebuintieloru trupesci, armoni'a in dualismulu omului este conturbata, càci animalulu din omu nu va intardiá a-si resbuná asupra superiorulu seu, asupra spiritulu. S'a sustienutu si se sustiene, ceea ce nici cà se póte disputá, cà legatur'a ce existe intre corpu si spiritu e atátu de strinsa, in câtu bolnavindu-se unulu nesmintitu va suferí si celalaltu. „Mintea sanatósa numai in corpu sanatosu se afla.“

Portandu cineva grij'a cuvenita a corpulu seu se stimédia pe sine insusi, si simte demnitatea personala, si care a ajunsu a se pretiuí pre sine insusi, acela prin aparintia si faptele sale este totu deun superioru celoru indiferenti de persón'a loru.

A-si spalá si grijí cu scrupulositate corpu, a-tiené in ordine si curatienia vestmintele, este a manifestá onórea cuvenita societatii in carea ne in virtutu acésta onóre in-sa se reflecta asupra insusi celu ce manifesta. „Honor est honorandi non honorati.“ Un proverbu rusescu dice: „Se primesci óspele amestratu vestminteloru sale si se-lu petreci afara amestratu intieptiunii sale.“

Gustulu finu a poporulu nostru câtu privese vestmintele este bine cunoscutu, scimu càta ostendé pune tieranc'a nóstra pe vestmintele sale serbatoresce si chiar acésta insusire a poporulu nostru o laud si maresce ori ce strainu. Nu afiu deci cu cale noi romanii se combatemu acestu gustu alu frumósulu ca o slabitiune, ca lucsu cum s'a potutu ce prin diuariéle nóstre, suntu multe alte relele in sinulu poporulu nostru, cari striga dupa grabnicu remediu in interesulu familiei nationale. Comune, cercuri, tienuturi intregi se sbuciuma in cele mai rodietó morburi molipsitoare. Morburi, cari ataca intregu organismu, alteródia sangele, provoca coruptiunea rsei ce se continua din generatiune in generatiune. Asentarea militara ni demustra cu argumente intriatóre din anu in anu crescerea reulu. Mortalitate soldatiloru romani a pusu la grija si pe straini.

Unulu altu reu ce bantue unele provincii mane este spurcat'a datina d'a-si lapadá fructulu panteceului, o datina criminala stricatiósa atátu fatuitoriloru câtu si generatiunii ce ar voi mai tarde a produce; o resbunare complita este consecinti ei naturala.

Cu deosebire preotii sunt acei individi cari li incumbe o mare respunsabilitate pentru stirpiti acestoru rele fisice din sinulu poporulu. Ei sunt de

nitarii, autoritatile la poporu. In contactu necontenitu cu poporul, preotii devinu la cunoscinti'a celor mai secrete lucruri personali si familiari, cari li se descoperu si voluntarminte la implinirea functiunilor preotiesci. Ce ar fi mai naturalu decât ca preotii avendu cunoscintiele recerute pentru indreptarea reului fie cu fapt'a séu cu sfatulu se servésca de mijlocitoriu între poporu si medicu, avendu poporul orési care recéla, ca se nu dicu ura, de doctorii esiti din scoli.

La alte natiuni se propune teologiloru „Medicina pastorală“ unu studiu, din care fiitorulu preotu invétia a cunósce in liniamentele principali si trebuintiele trupesci ale omului, dupa ce a sciutu cele sufletesci, precum si scaderile si periclele ce potu amenintiá cu pràpastia viétii'a fisica a credinciosiloru.

Se speramu cà noi romanii inea nu vomu remané inderetru pe terenulu higieni publice si private, cà vointi'a si nesuinti'a nu ni lipsesce e dovada noua catedra de Higiena impreunata cu aceea a Chemie, deschisa la institutul pedagogico-teologicu romanu din Aradu.

Dr. G. Vuia.

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodoxa in specie.

(Continuare.)

Preotii Caldei dau cultulu divinú sórelui, lunei si steleloru. Poporul credea, cà acestia sunt Dumnedieulu loru; pe sóre ilu onorau sub numele *Baal* séu *Bel*, si lun'a sub numele *Nebo* séu *Melita*. Cel'a avea putere activa, acest'a, putere pasiva. — *Baal*, putere creatóre, conservatóre si nimicítóre, éra *Melita*. concepatóre si generatóre, acesti doi erau Dumnedieii Caldeiloru cei mai de frunte cari se credeau cà din preuna cu stelele au mare influentia asupra afaceriloru omenesci si de aci predicerea si vrejitoria din stele, care la Babiloneni ajunsese pana la atáta gradu in câtu nu numai poporul de rendu, ci si aristocrati'a si imperatiu alergau la preotii pentru prescirea venitoriului. Acestia prin semnele loru cele magicesci si prin sciinti'a loru cea astronomica faceau minuni! Ei erau cei mai celebri in artea astronomica din anticitate. Dupa ce Caldeii s'au intrunitu cu Arabii, si au facutu o singura natiune *Caldeico-Arabica*, séu numai *Arabica*, cultur'a loru a trecut si in cretinismu si s'au conservatu si dupa ce ea a trecut la Mahomedanismu; ba chiar si sciinti'a moderna avemu de a o multiemi Arabiloru, urmatoriloru Caldeiloru, sub acarora *Calif*, *Omar*, *Harunal-Raschid* si *Sialadinu*, cari totu deodata se priveau si de pontificii religiunei Mahomedane séu a *Islamului*, sciintiele au capetatu unu sboru ne mai auditu pana aci. *Horum-al-Raschid* dela 786 pana la 808, prin liberalitatea, darnicia si generositatea sa, pe toti invetiatiu timpului seu, ii-au strinsu langa sine in patri'a sa; si cei mai insemnati autori si opuri grecesci si romane le au tradusu in limb'a arabica, *mathesu*, *ingeneritu*, *filosofia*, *chemia*. Cuvintele maestrite si artificióse precum. *Almanach*, *Algebra*, *Alcohol*, *Azimuth*, *Nadir*, *Zenit* si numerii 1. 2. 3. 4. 5. si asia mai departe, numiti Arabici, sunt inventiunea loru. Nici in poesia n'au remasu indreptulu altor'a, éra romantururile sunt inventiunea loru. La 830 au adusu la fiintia *Anthologia* loru cea mare, si ei au fostu cei de an-

taiu cari au facutu map'a, séu cart'a, tieriloru cucerite de ei, prin care pusera temeiu Geografie. Cuprindiendu *Sicilia*, *Sardinia*, *Spania*, si o parte din *Francia*, ei adusera si plantara in ele sciinti'a arabica. *Carolu celu mare*, imperatulu Francesiloru, contimpurapul lui *Al-Harun-Raschid*, imprumutá sciintiele dela acest'a, cu care elu traia in cea mai mare amicétia, si prin *Alcuinu* celu mai invetiatu preotu a timpului seu in *Francia* traduse cele mai multe opuri Arabice in limb'a francesa. Insisi scolastici dela Arabi au adoptatu filosofi'a speculativa, si au invetiatu a aduce in armonia teologi'a cu ratiunea si filosofi'a. Si cu adeveratu, pe candu Persii, Tatarii si Turcii coreligionarii Arabiloru au adusu in tierile cucerite de ei focu, feru si mórté numai, pe atunci Arabii au adusu din Asia in Europa, *sciintia*, *avere* si *vietia*. Deunde nu e mirare cà si acuma dupa o mie de ani dela apunerea imperiului loru Caldaico Arabicu, natiunile cele luminate precum sunt Francesii, Italianii, Anglesii, Germanii, emulédia intru studiarea si invetiarea limbei Arabice, si intru perfectionarea tinerimeii studiose in limb'a acest'a.

Cosmologi'a si theologi'a Caldeiloru dupa scriitorulu loru *Berosus* séu *Beros* au fostu urmatórea: Ei socoteau cà *Baal-Belus* séu si *Bill*, dupa ce a facutu lumea, si a adusu animalele la fiintia, s'a lasatu se i se taie capulu; cu sangele ce au cursu din elu, ceialalti diei au udatu pamentulu si din acésta massa, ca dintr'o plomadire s'au nascutu omenii, daruti cu minte si facultate intelectuala, avendu si ei o parte a Dumnedieirei. Amintire de Caldei se face si in cartile nóstre rituale si anume in mineiulu din lun'a lui Decemvrie pag. 139, unde se numescu „cunoscatori de stele din pamentulu Caldeiloru.

5-a *La Egiptieni*. In Egiptu decâtu in veri care alta imperatie puterea si influenti'a preotiloru au fostu mai mare, nu numai educarea poporului ci si potestatea civila éra in manele loru, si Egiptulu se considerá de *Regintia Sacerdotala*, Clerocratie. Dupa marturisirea famosului scriitoriu Egiptianu *Manethon* séu *Manes* si *Menes*, si dupa *Erodotu*, Monarchi'a egiptiana o-au fundatu preotii din *Thebit*. Egiptulu éra impartitu in 36 de judetie, si aceste éra si între preotii, Rege si militari. Ereditatea preotiloru se considerá de santa, si éra scutita de tóte sarcinile comune; càci ei adeveriau a-o fi primitu acea dela dieiti'a *Isis*. Ereditatea preotiloru care făcea atreia parte din tíera, apoi pietatea, pe care o inspirá religi'a, ii-au facutu cu multu mai puternici, decâtu se fi invinsu preste bilanti'a loru puterea catetienésca. Ei erau conducatori afaceriloru comune, conduceau pe regele si dirigea poporul, ei erau cei de antai in sfatulu tierii, erau ministri si legislatori; ei purtau grige de codicile si Archivele statului. Ei, dupa starea, invetiatur'a si comportarea loru, se considerau de santi, si macar cà casetoria éra permisa fieste carui egiptienu, ba chiaru pornicita pentru inmultirea omenirei, totusi preotii conformu santienei loru trebuia se se abtiena dela densa.

Preotiloru éra incredintiata si educatiunea Regelui. Acest'a éra deobligatu a merge in Capiscea preotului celui mare, si dupa espunerea sacrificiului, a ascultá cu atentiune invetiatur'a acestuia, despre virtute, despre faptele bune si despre marenimitatea unui Rege, care in viétia ilu face placutu si fericitu, éra dupa mórté nemuritoriu; combátea desmerdaciunea, truff'a si sfaturile cele rele a le ministriloru sei, pentru apasarea si stricarea supusiloru sei; cu invetiaturi de aceste préfrumóse induplicá preotulu inim'a regelui spre iubire de ómeni si dreptate. Influentia preotiloru éra asia de mare, încátu de se stingea famili'a domnitóre trebuia se se aradice unu preotu in scaunulu imperatescu; se putea alege si alta persóna militara, inse mai antaiu trebuia se se preotiesca; asiá *Sethos* preotulu dieului *Vulcanu* dupa stingerea familiei Domnitóre ajunse la coron'a regala, care apoi s'a numitu *Ramses* séu *Rampsinit*.

Preotiloru Egipteni este de a se multumi, că s'a stersu selbataci'a si au inspiratu poporului egiptenu viétia sociala; poliindule moravurile, facandu-i locuitori stabili si inventiandu-i cum se-lu lucreze acel'a, spre care scopu au statoritu casator'i'a si o-au aradicatu la valóre sacramentala; ei au inventatu maestrile, artile frumóse, industri'a si mai vertosu lucrarea pamentului. Preotii erau deprinsi si in art'a doctoriei, ce se póte vedé din cartile loru celea sante. Ei au inventatu scrisóraea, care mai antaiu a constatu din nisce semne numite hieroglif; dupa aceea s'a mai perfectionatu, si a avutu carti scrise, mai inainte de Israiliti, precum Cronologi'a despre care amintiesc *Moisie in cartea a IV. cap. 21. v. 14.* Dela ei si insusi *Moisie* a inventiatu artea scrisórei. *Obeliscile*, stalpii cei inalti de piatra, piramidele, mumiile, canalurile si minunele lacului *Meris* sunt de a se atribul sciintiei loru cei mari. Si candu luamu in consideratiune acurat'a amesurare a pamentului Egiptului prin preotii sei, cum sciau preotii se abata apele *Nilului* si se le inporte prin canaluri felurite; cum au aflatu totu felulu de machine, le-au perfectionatu si le-au datu spre intrebuintiarea omeniloru, socotindu mai departe, cum de bine au sciutu ei mesurá timpulu, si a calculá cursulu planeteloru, cu asia intocmire si desteritate încátu nu se póte se nu se minuneze omulu, nu suferé nici o indoiéla despre cunosciint'a loru cea mare, in *Mechanica*, *Geometrie*, *Mathematica* si *Architectura*, dara in *Astrologia* si *astronomia* au fostu cei de antai.

Se afirma mai din multe parti, că insusi Caldei, si alte natiuni au imprumutatu sciint'a dela preotii Egipteni. Dela ei au imprumutatu sciintiele sale, filosofii, legislatorii si scriitorii grecesci, precum: *Tales*, *Pitagora*, *Erododu*, *Licurgu*, *Solon* si alti. Binevoitorea loru nesuintie se vede si de acolo, că ei au inpreunatu filosofii cu theologi'a si de aci cu moral'a.

Teologi'a loru se cuprinde in urmatoarele: Preotii si poporulu Egiptianu au indumnedieitu pe barbatii loru cei bine meritati pentru binele patriei si poporului, precum au facutu si Grecii, cari au indumnedieitu pe imparatulu loru *Jupiter din Creta* pentru iubirea si caritatea ce a aretatu elu catra poporulu seu; pre fratele acestui'a *Neptun*, primul care au inventiatu pre Greci navigarea pe mare, si au fostu conducatorulu óstei marine; asemenea au indumnedieitu si pe *Pluto*, alu doile frate a lui *Jupiter*, inventatorulu ingroparei mortiloru in Grecia, precum si pe fiu lui *Jupiter*: „*Jovem Deorum patrem propter paternam in populos caritatem Deus est habitus. Eius frater Neptunus et Pluto, alter Regiae praefectus; alter funerum inventor in Graecia. Quae res illis Maris, huic inferorum imperium ac numen peperit apud stultam antiquitatem — Apollo, Mars, Vulcanus, Venus, Minerva, Mercurius, Jovis filii praecipua Graeciae numina.*“¹⁾ Dieu, si Egiptieni au indumnedieitu pe barbatii loru cei bine meritati pentru poporu si patrie. Asia lui *Hermes* séu *Mercuriu* altminte *Trismegistus* i-au datu Egiptienii onóre Dumnediesca; căci dupa marturisirea lui *Manethon*, elu a aflatu tóte sciintiele, artile; si speculatiunile politice despre care au scrisu mai multa de 5600 de dialoguri. Asemenea l'a indumnedieitu si pe Regele loru *Osiris*, pentru frumseti'a oratoriei, poesiei, si cantare, dara mai vertosu pentru aflarea plugului care este celu mai de folosu genului omenescu. *Osiris* a impartitu imperati'a cu soru sa *Isis*, care a aflatu vansile si navigarea pe mare; in *Osiris* onorau ei sórele, in *Isis* lun'a.

Si pe langa tóta sciint'a acestoru preoti, nu se póte cuprinde cu mintea, cum au potutu acesti ómeni luminati degenerá la atáta ticalosie si prejuditiuri false despre Dum-

¹⁾ Horatii Tursellini. Epith. hist. a mundo condito libr. I. cap. IV. pag. 8. — et cap. VII. pag. 10 et 16.

nedieu; căci ei nunumai că erau Sabeisti, onorandu sórele sub numele *Osiris* séu *Hor*, grecesco *Apollo*, latinesce *Soll*, lun'a sub numele *Isis*, grecesco *Diana*, latinesce luna, stelele dinpreuna cu cele comete sub nume de *Tifon*, *Mercuriu*, *Vulcanu*, *Bachu*, *Saturnu*, *Mars* séu *Molech*, *Jupiter* séu *Amnon*, *Venus* si altele, ci au caduutu si la Idololatrismulu celu mai de compatimitu. Nu erá animalu in Egiptu care se nu fi fostu indumnedieitu si insiratu in numerulu zeiloru. *Pisica*, *Soimulu*, *Lupulu*, *Crocodilulu*, *canele*, *caprele*, *tiapii*, *berbecii*, *bou*, *moima*, si unele din paseri, tóte erau Dumnediei; si numai atáta erá de colaudatu, dupa unu scriitoriu mai nou Egiptianu, că celu ce se inchiná la unu bou, nu defaimá pe celu ce se inchiná la o moima. (*Dictionair Philosophi article d'Apis*).

(Va urmá.)

Ioanu Damsia,
parochu si ases. cosist.

La istori'a miscariloru nationale in Banatu.

(Continuare.)

1. In comitatulu Torontalului se afla in 40 de comunitati, parte curatu romanesci parte mestecate, preste 70,000 de Romani, fora ca in aceste comunitati se se fi introdusu limb'a romana ca limb'a afaceriloru comunali, amesuratu autografulu M. Tale din 20 Opt. 1860. si resolutiunei din 26. Iuliu 1862., ér' respectarea rescriptulu reincorporatoriu in privinti'a aplicarei Romaniloru de oficianti s'a trecutu cu totul cu vederea, căci pentru 40 de comune cu mai multa de 70,000 de suflete numai unu juratu de cercu, cu numele *Ilulianu Grozescu* se afla aplicatu.

2. In comitatulu Temisulului, in care la o poporatiune de 300,000 vinu preste 175,000 de Romani in comunitati mai mare parte curatu romane si langa olalta situare, de si deci Romanii facu majoritatea absoluta in comitatu, totusi afara de vreo diece comune, celelalte nu se bucura de intrebuintiarea limbei loru in afacerile comunali; si chiaru si acestea sunt oprite in scrisu si din deregatoria prin juditii cerculari respectivi a se folosi in atingere cu deregatoriile antistatatorie de limb'a loru, precumu s'a intemplatu acest'a mai cu tóte notariatele respective comunali, si mai dinu próspetu s'a intemplatu acest'a din partea judelui primariu de cercu *Miletz* cu notariulu *Zsebelului*. Mai departe, ca se le reduca la nula si in aceste pucine comune folosirea limbei romane, notarii apti de a manipulá in limb'a romana se intramuta si se inlocuescu prin astfelu de individi, cari nici in vorba nici in scriptura nu cunoscu limb'a romana, dupa cumu intre alte multe casuri s'a intemplatu acest'a decu si rundu cu notariulu *Gruber* din *Ligeth*, carele de si némtiu de nationalitate, dar scái limb'a romana si o introdusesse alt in afacerile comunali, — inlocuindu-se deci elu prin *Perlicu*, carele nu are cunosciint'a limbei romane. Apoi spre inspaimentarea tuturor comuneloru romane, de a-si introduce limb'a loru de limb'a afaceriloru, si si a notariloru, ca se nu cutedie a scrie ceva din oficiu in limb'a romana, nu se crutia midilócele nici cele mai infricosiatorie din partea judiloru cercuali; ba si pana acolo se aluneca domni'a loru, încátu suspicioneza si inféra pre astfelu de comune de rebele, numai ca se aiba pretextu de a le amenintiá si a le abate de la incercarea de a introduce limb'a romana in afacerile sale, precumu intre altele se templá in anulu trecutulu unu ce asemenea cu comunele *Belintiu* si *Chisetu* si cu notarii respectivi, fiindu comunitatile aceste amenintiate cu esecutiune militare, escortandu-se cei mai alesi sateni din *Belintiu* la vecinulu satu *Chisetu*, unde prelanga observarea de nescari formalitati intimidatorie se luara la cercetare, éra artistii comunali cu notariulu din *Belintiu* se suspendara, punendu-se pre mai multe dile persecutori comita-

tensi în această comună sub pretestul de a susține pacea, care nu era turburată nici amenințată de felii, și notarul din Chișeteu stramutându-se, pentru o culpă ce de felii nu există la Herniacova. Aceste măsuri arbitrare a fostului jude cercualu din Recasiu, Dézsán, cari erau sprijinite din partea fostului D. administratoriu Szabó, în urmarea repetitelor remonstrări din partea persecuților, mai la urmă prin însuși Esc. Sa Locuțiențiu regescu din Ungaria au trebuit să se recunoască de neadeverate și să se nimicească, restituindu-se în ambele comune starea de mai înainte.

Ce se atinge de aplicarea Romanilor în diregătorie, de și dînșii au în privința acestui în rescriptul de reincorporare un drept necontestat dat de însuși Maiestatea Ta, totuși la o populație de 175,000 romani, față cu 95,000 de germani, cam 30,000 serbi și 8,000 magiari, din sinul majorității absolute a Romanilor numai 2 jude cercuali, 1 jurat și 1 asessoriu la tribunalul orfanal se afla aplicați, precum Serbi cu 30,000 au administratoriu, Vicecomite primariu, protonotariu, secretari, jude primari, jude cercuali și jurati, ocupându cele 8,000 de megiari și unii megiaronii toate celelalte multe posturi.

Cât de intristătoare este starea Romanilor din comitatul Temisului se dovedește și de acolo, că fiindu acum decurendu două posturi de jude primari vacante, unul la Ciacova altul la Lipova, în cari cercuri romanii facu 40,000, era neromanii abia 2,000 până la 3,000 de suflete, totuși cu despectarea acestei numeroase totalități de Romani și cu o neșusăveră ignorare a altisimelor dispușetii mai susu citate, s'au adimplintu ele prin megiarii Mileț și Kovácsics, dintre cari nici unul n'are cunoștința limbii române literare, ba Kovácsics nici că e în stare a se înțelega cu poporul! Această stare tristă cu atât e mai apăsătoare, cu câtu nici însuși D. administratoriu alu comitatului Nicolau Mihailovics nu știe limba română, era cei-alți amployați neromani din comitat, fora desclinire, abia știu câte cevașu puciuu vorbi românește, a scrie însă nici sunt în stare nici că vreu.

3. În comitatul Carasiului, care e mai gâtă în totalitate sa locuitu de Romani, și despre carele s'ar supune, că se bucura în întreaga măsură de bunătățile drepturilor de limba și naționale de la grația M. Tale castigate, nu numai că în comunele cercurilor, cari au de jude cercuali neromani, nu e intrudusă limba română în afacerile dinleintru ale comunelor, ci în trebi criminali benevolisările se se intempla mai preste totu, chiar ca în comitatele Temisului și Torontalu, în limba magiara. Ba ce e mai multu, și investigațiile criminali din partea tribunalului comitatensu, și autenticele, propunerile fiscalatului, și aparările precum și sentimentele totu în limba magiara se facu, ce totuși e în contrariu aprietei prea înalte dispușetii din autografulu sealu 20 de datulu 20 Opt. 1860; era în cauze civile procesuale și neprocesuale nu numai că la rogari date de privati și de advocați în limba română nu se aducă sentimente în limba această, ci nici altfelu de respunsuri nu se dau, ce pentru neromanii din Carasiu cu atât e mai apăsătoriu, cu câtu se dînșii în anul 1861. s'au folositu în comitatul intru toate afacerile juridice și administrative de limba loră proprie română ca de limba oficială, și cu câtu nu le este nici astăzi cunoscută cauză și modulu, prin care s'a casatu și delaturatu usuarea limbii române și s'a introdusu cea magiara, care la ei de la a. 1850. cu totulă era scōsa din usu.

Nici compunerea magistraturei nu corespunde nici pre departe prea gratioșei dispușetii din rescriptulu reincorporației; căci d. e. la sedri'a comitatensă, adică la tribunalulu centralu alu acestui comitat de 232,000 de locuitori mai totu romani, între 10 asessori numai 3 sunt romani.

Maiestate! Cându Romanilor li se facea astfelu de nedreptăți prin asiă disulu guvernulu unghurescu constituțiu-

nalu din 1861, atunci dînșii usioru poteau se precēpa aceste abuzuri și violenție, căci atunci renințința organelor publice era îndreptată încontră tuturor măsurilor și dispușetiilor M. Tale, cari câtu de puciuu nu se potrivea cu legile de la 1848, și organele de atunci nu erau toate de dreptulu emanate din denumiri maiestatiche, nici că se țineau ele respunsabile M. Tale: dar astăzi, Maiestate, cându și guvernulu unghurescu și toate organele publice sunt curatu numai creații ale M. Tale pre temelulu diplomei și nu alu legilor din 1848., și cându toate altele dispușetii și intenții ale M. Tale se implinescu fora totă resistința, numai cele ce privescu la noi și la drepturile noastre de limba și naționale — nici decâtu nu, — ce se știu cugetă, cumu se ne știu această explică, și cumu se ne mai știu mangaiă, mai alesu cându, — recugetandu bine, suntemu constrinși a constată și a recunoșce, cumca drepturile noastre naționale și de limba, chiar și în a. 1861., se află ici câte multu mai bine scutite și efepuite, decâtu acumu; căci atunci în unele locuri se observă oșri cum unu feliu de ecuitate, precându adică chiar cancelari'a aulică unghară și locuțiențiu stralucescu prin nerespectarea de felii a Romanilor în gremiele lor, și de alta parte emitu astfelu de ordinații explicative de prea înaltulu autografu din 20 Opt. 1860. și de prea înaltă rezoluțiune din 26. Iuliu 1862., prin cari față cu comunele poterea și tendința acoloru acte maiestatiche cu totulă se nulifica, ba prin cari chiar propriile lor decrete și dispușetii mai vechi se nega și se stergu totalminte, precum d. e. decretulu consiliulu locuțiențiu din 8 Ianuaru 1862. și rescriptulu aulicu din 20. Decem. 1861., cari ambele recunosc basă principiulu egalei îndreptăți a limbilor și nu restringu limbile nemagiare nici prin comune nici administrațiune și pre la jurisdicțiune de felii!

Maiestate! Până la atâtă temeritate au adusu aceste măsuri ale înaltelor dicasterie unghuresce ale M. Tale pre judii de cercu, încâtu ei redimandu-se pre ele, de capulu lor fabrica prea înalte rezoluții, prin cari în numele M. Tale scotu limba română curatu din totu usulu publicu! Asiă d. e. judele cercului Alechi'a în comitatulu Aradului dede sub 9. Iuniu a. c. (1863) unu cerculariu catra antistieles comunelor române, în carele din conventu în conventu dicea următoarele: „Császár Ó Fensége elrendelte, hogy ezentul magyarországhan a románoknak nem szabad román nyelven folyamodni, úgy a községeknek sem szabad többé román jelentést tenni hanem minden jegyzőkönveket is magyar nyelven vezetni etc.” adică: Înaltimea Sa imperatulu a ordinațu, ca de acū înainte Romanilor din Ungaria se nu le mai fia iertatu a face reporturi în limba lor, ci și chiaru protocoalele lor se le porte în limba magiara!

Totu în asemenea pușetiune tristă ne aflamu în comitatele Banatului și în privința aplicării indivizilor de naționalitate română în diregătorie; căci precându pre la a. 1861. se află în comitatulu Temisioarei vicecomite, jude primari și cercuali romani, era comitatulu Carasiu avea comite supremu și mai tardiu administratoriu îndubitatu romani, cari cunoșeau pre deplinu limba, literatură și datele naționale române, acumu în comitatulu Temisului stă precumu amu atinsu mai susu, — era în Carasiu, cu toate că romanii audiendu de eventuală stramutare a administratoriulu Serbu s'au adresatu prin o prea umilită rogare catra M. Ta, și pre temelulu decretulu reincorporatoriulu s'au rogatu, ca grația M. Tale se le denumēca de capu alu comitatulu unu romanu cunoscutu de această, era M. Ta la această prea umilită rogare Te-ai înduratu a-i asecură, că dorința lor nu va remanē nerespectată, cu dorere trebue se marturisimu, că singura acea împregiurare, că nomenclaturulu administratoriu din Carasiu D. Stefanu Ambrus nu se țiene de nici ună din relegiunile Romanilor, de poporulu comunu nu se privesce, și nefiendu dînșulu până aici nimeni ca romanu cunoscutu, nice se pōte privi

de Romanu; éra acea inpregiurare că limb'a romana nu o posiede de feliu, nu numai că i face neposivera atingerea cu poporul, prin ce precumu oficiulu suferé scadieminte, asiá si insusi poporul se lipsese de ajutorint'a si mangaiarea ce o cauta la siefulu comitatului ca la dreptulu reprezentante alu persoanei M. Tale in comitatu, — ba inca precumu poporul asiá si intielegintia e intrainata de dinselulu, neesistendu intre dinsic nici unu feliu de legatura reale si naturale de alipire si amore, si fiendu Romanii preste totu constrinsi a privi in acést'a denumire o nóua eclatanta proba a despretiurei si eluderei drepturiloru loru natiionali!

Prea Gratiósa Maiestate! Nici cátu mai bine se afla scutita caus'a limbéi si natiionalitátei nóstre, precumu si interesele poporatiunei nóstre preste totu in orasiulu si magistratulu Temisiórei, de care se tienu 5,000 de Romani — nu proletari ci totu civi posesiunati. Acesti numerosi Romani, Maiestate, la magistratulu si judetiulu orasiului nu sunt reprezentati decátu prin unu unicu individu, adica prin capitanulu civicu Petru Cermen'a, precandu poporatiunea serbésca d'abiá de vreo 800 de suflete e reprezentata mai multu ca indiecit, avendu ea din sinulu seu pre consululu civicu, mai multi senatori si alti demnitaru orasianesci; ba chiar si pucinii locuitori greci din acestu orasiu sunt mai bine decátu noi numerosii Romani reprezentati, avendu ei duoi senatori si alti amploiati in magistratu, pre carii insa contrarii nostri cu tari'a aru vre se-i boteze de Romani, incontr'a sentiului si voiei loru, numai pentru ca se ne mistifice dreptulu si interesulu nostru. Romanii Temisiorani inca la restaurarea magistratului in anulu 1861, au protestatu solemnulu incontr'a nedreptatiloru, ce li s'au facutu in acést'a privintia, prevediendu ei, că precumpenitóri'a acést'a magistratura de elemente dusimanóse nu va lipsi a le persecutá limb'a si natiionalitátea si a le casianu miie de fatalitati in viét'i'a publica! Protestaiulu loru insa nu a avutu nice efeptu, dar cu atátu mai multu s'au implinitu din partea magistratului tote temerile loru; pentru că nu numai limb'a romana nu se suferé la magistratu de feliu, dar inclitul acestu magistratu delocu in a. 1861. a inceputu persecutare formale incontr'a Romaniloru, despoliandu-i mai antaiu prin unu decisu alu seu de scól'a delanga biseric'a Santului Georgiu, pre carea ei o aveau inea de la anulu 1851., intemeiata cu santiunea si din mandatulu inaltului guvernulu alu M. Tale, si care scól'a se cercetá de mai multu ca 100 de copilasi romani. Acésta nescusavera despoiare a Romaniloru de scól'a sa o decretase magistratulu orasiului, celu neamicu elementului nostru, in favorea cătoru-va putine fetitue serbesci, pentru cari voiá a redicá o scól'a separata pre cont'a númerosei tenerimiscolastice romane, si numai o prea inalta resolutiune maiestatica, emanata la plansórea Romaniloru, a fostu in stare a restitui pre Romani in dreptulu loru.

In asemenea chipu persecuta magistratulu orasiului Temisiórei pre Romanii cei 1.600 la numeru, ce se tienu de biseric'a santului Georgiu din suburbiulu Fabrica, din care biseric'a acestu magistratu, intovaresita cu episcopulu si consistoriulu serbescu din locu, cu tóte si cele mai violinti mediulóce se nesuesce, in folosulu eschisivu alu unei minoritati de numai 400 de Serbi ce se tienu de acésta biseric'a, a eschide cu totul pre Romani, scotiendu-le mai antaiu limb'a si flamur'a tenerimei scolastice dintr'ins'a. Ba pana acolo a mersu consululu civicu alu orasiului, Bugarszki carele e serbu esaltatu, incátu in diu'a de Pasci a anului curinte, pentru că Romanii, servindu-se de dreptulu loru ce-lu aveau chiaru si prin consistoriu recunoscutu, au cutediatu a cantá in biseric'a loru pre diumetate romanescé, sub timpulu prandiului a datu se prindia si se inchida prin panduri pre patru romani si civi de frunte, numai spre a-i batjocuri si intimidá, fiindu că a dóu'a di i-a dimisu fora a-i fi si ascultat. Dar inca si mai cumplitu s'a portatu mai tardiu magistratulu si judetiulu orasiului insusi, carele totu pentru asemenea fapta a Romaniloru, pentru că adica

dinsic in serbatóri'a santului Georgiu au cutediatu érasu cante pre diumetate romanescé, a decretatu prinderea si inchiderea aloru 12 Romani de frunte, intre cari unii si civi alegatori, si i-a tradatu judetiului martialu, acusanu-i de turbatoru de religiune, care crima insa judetiulu militarulu aflandu-o in fapt'a acusatiloru romani de feliu constatatu de locu i-a dimisu liberi.

Socotimu, Maiestate, că aceste date ajungu spre documentá, că magistratulu Temisiórei este preocupatu in fricosiatu incontra Romaniloru, si daca nu va fi elu curentu reformatu si din destulu moderatu prin unu numeru competent de romani buni, derepti si energici, prin apucaturile sale arbitrare póte se casiane nu numai Romaniloru, ci si insusi guvernului cele mai fatali neplaceri si daune.

(Va urmá.)

D i v e r s e .

— Parastasu s'a celebratu duminéca in 12 fevr. v. in biseric'a catedrala de aici, pentru amintirca mare mecenate Emanuilu Gojdu.

— „Protestulu ultimulu alu Papei Piu IX. La Ianuariu, va se dica cu pucinu inainte de mórtea sa, Pape Piu IX a ordonat a se face protestu formalu contra serei pe tronu a lui Humbertu, ca rege alu Italiei. Cuprinsulu acestui: documentu subscrisu de cardinalulu Simeone urmatoriulu Papa suveranu, tienendu minte sant'a Sa a datorire, de a aperiá drepturile imprescriptibile ale s. Scauna a avutu totu-deuna grija, de a reclamá contra intreprinderiloru sacrilegii ale guvernului subalpinu facute impotrú puterii lumesci a acestui s. Scaunu. Intre reclamatiile acestu felu, trebe se numeramu, pentru insemnatatea de prejurariloru, ce le-au dictatu, urmátórele: Notele facutu dupa ordinulu Santiei Sale la 24 Martie, 1860 si adresate corpului diplomaticu contra anecsiunei Romagnei la Piemontu; cele de la 12 si 18 Septemvrie aceluasi anu, contra invadiei silnice in tienuturi si in Umbria; cea de la Aprilie 1861, candu repositulu rege Victoru Emanuelu s'au luat titulu de rege alu Italiei si in fine cea de la Septemvrie 1870, data criminalei ocupari a Romei. Aceste proteste solemne o avutu tot-deuna deplin'a loru vigóre anii trecuti, departe de-a le luá puterea, au doveditu tóta intielepciunea si necesitatea loru, căci o esperintá trista a aretatu númerosele piedici, de care a trebuitu se atinga S. Parinte in indeplinirea misiunii sale apostolice, lipsitu fiindu de statele sale. Dupa mórtea numitulu rege, fiulu seu celu mai mare printr'unu manifestu solemnu si publicu a luat asemenea titulu de „Rege alu Italiei” arogandu-si printr'asta de a sanctioná rapirea comisa; de fatia cu acésta imprejurare si in numele s. Scaunu nu potu pastrá tacere, pentru că din ea unele persóne ar putea se traga conclusii gresite, dandu tacerii unu intielesu gresit. Din aceste cause si voindu a atrage luarea aminte a puteriloru asupra asprei pozitii, in care biseric'a necontentu se afla, Sant'a Sa a ordonat josu iscalitului Cardinal-Vicar de a protesta din nou si a reclamá pentru a pastrá intractu contra crimilei rapiri, dreptulu bisericii, asupra vechiloru ei dominii, ce i-au fostu date de providentia, pentru a asigurá neatarnat Papiloru Romani, deplina libertatea a misiunii loru apostolice pacea si linistea catoliciloru, respanditi pe pamentu. Indeplinindu ordinile Santiei Sale, autorulu acestei scrieri ridica cu mai deplinu si mai formalu protestu contra faptei, de care vorba si contra sanctiunei solemne, care voiesce se se dea uspatiuniloru comise spre pagub'a Santului Scaunu. Subsemnatulu róga pe Escelenti'a vóstra, de-a aduce acestu protestu cunoscint'a guvernului seu si se folosese de ocazia acésta pentru a renói simtiemintele stimei sale celei mai distinsé.

— **Balulu romanu.** Joi, in 16/28 Februaru a. c. s'a tîenutu balulu romanu in sal'a otelului „Crucea Alba“. Balulu a fostu cercetatu de unu publicu alesu si numerosu, care a insuflatu respectu chiar si strainiloru, dedati a vorbi mai multu cu dispretiu de societatile romane, de câtu cu bunavointia. In adeveru, balurile, in aceste timpuri de urgia, pentru noi romani au pe langa partea loru amusanta si partea morala. Ele asia dicandu, trecu de o necesitate nationala, căci daca forti'a silnica, ori blastemulu stramosiescu s'a conjuratu in contra vietii sociale romane, in câtu astadi nu mai vedemu pe romani „uniti in cugete si simtiri“ pe terenulu politicu nationalu, barem se ii vedemu in petreceri si baluri „dandu mana cu mana,“ si uniti intr'o societate romanésca ca intr'o familia mai mare!

Concursu.

1—3.

In urmare decisiunei consistoriali dtto 1. Noembre 1877. Nr. 333 scol. se deschide concursu pentru statiunea invetiatorésca la scól'a confesionale gr. or. rom. din *Giulvediu* *) comitatulu Torontalului, protopopiatulu Ciacovei, cu terminu de alegere pe *2 Apriliu vechiu a. c.*

Emolumentele sunt: 126 fl. v. a. 60 metri grâu, 3 jugere pamentu aratoriu, 8 orgii de paie din cari are a se incaldi si scól'a; cartiru liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru intravilanu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimitte recurselu instruate in sensulu stat. org. adresate comitetulu parochialu din *Giulvediu*, domnului protopresbiteru tractualu *Ioanu P. Seimanu*, in *Ciacova*.

Se cere dela recurenti, pana la alegere a se infatiosia in atare serbatóre ori duminica in s. biserica spre a-si arata desteritatea in cantarile bisericesci, cari voru produce testimoni de cualificatiune voru fi preferiti.

Giulvediu, in 11 Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu dlu Protopresbiteru tractualu.

2—3.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or din comun'a *Hepsigu* in inspectoratulu Ienopoliei-Borosineu, comitatulu Aradului, se publica concursu cu terminulu de alegere pe *2 Martie a. c. st. v.*

Salariulu anualu 146 fl. v. a. — 7 cubule de grâu, 7 cubule de cucuruзу, 12 orgii de lemne din care este a se incaldi si scól'a — 14 magi de fenu — 2 mesuri de mazere — fasole. quartiru liberu cu gradina pentru sematuru.

Recurentii au se produca testimoni despre absolvirea preparandiei, — de cualificatiune, si atestatu de moralitate, éra recurselu adresandule comitetulu parochialu, le voru trimitte in Borosineu pana la *2 Martie a. c. st. v.*

NB. Fiindu-cá la numit'a statiune de presentu este invetiatoriu substituitu, la casu den'ar fi alesu, i-se acorda din partea comitetulu parochialu jumatare din salariulu anualu pana respectivulu substituitu si-va castigá alta statiune.

Hepsigu, 31 Ianuariu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Nicolau Beldea*, insp. scol.

*) Totu pentru statiunea acést'a am inceputa in Nr. 7. publicatiunea unui altu concursu. Care acum din aceste doue e celu genuinu, publicata in contielegere cu dlu protopresbiteru? Red.

2—3.

Pentru ocuparea parochiei vacante *Bricheni-Colasci* se escrie concursu cu terminu pana la *26 februaru a. c.*

Emolumentele sunt: 1) din *Bricheni* dela 68 numere câte $\frac{1}{2}$ mesura cucuruзiu si 40 fl. si stólele usuete.

2) din *Colesti* dela 60 numere câte $\frac{1}{2}$ mesura cucuruзiu si stólele.

Pentru quartiru se va luá in arenda ceva casa acomodata in *Bricheni*.

Recurentii vor avea a-si trimitte petitiunile sale pana la terminulu indicatu la acestu oficiu protopopescu, *Beiusiu*, in 28 Ianuariu. 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: *Vasiliu Pappu*, prot. *Beiusiu*.

2—3.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din comun'a *Bradatu*, protopresbiteratulu Mediatului, cottulu *Bihorului*, cu carea e impreunatu si postulu de invetiatoriu se publica concursu, cu terminulu de alegere pe *9 Martie st. v. a. c.*

Emolumentele preotiesci suntu: Dela 90 de nre 58 fl. adeca câte 80 cr. dela unu nr. stólele dela inmormentari, cununii scl. statorite dupa usulu veteranu.

Emolumentele invetiatoresci suntu 80 fl. v. a. 4 cubule grâu si 4 cucuruзу, 8 orgii de lemne, 1 portie fenu si unu fiuru dela tóta cas'a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia cu postulu invetiatorescu, suntu avisati a-si trimitte recurselu, instruite conformu statului org. la subscrisulu protopopu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu concernentulu protopopu *Petru Sobau*.

2—3.

Pentru deplinirea postulu invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. romana din comun'a *Giulvezu*, protopopiatulu Ciacovei, cottulu *Torontalului* se publica concursu pana in *26 februarie a. c. st. v.* Dotatiunea anualu se cuprinde din 126 fl. v. a. si 60 chible de grâu, 8 stangeni de paie din care are se se incaldiésca scól'a amesuratu, 3 lantie de aratura si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au pana la terminulu prefiptu se-si indrepte petitiunile sale catra comitetulu parochialu, prin protopopulu tractualu, alaturandu tóte atestatele câte sunt prescise prin statnulu organicu, si presentanduse in personu in comuna in vreo duminica pentru a-si aratá desteritatea in cantarile bisericesci.

Giulvezu, 1 februaru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu pré on. prot. *Ioan P. Seimanu*.

2—3.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. din comun'a *Pestere* protop. *Caransebesului* se publica prin acést'a concursu cu terminu de *6 septemani dela 1-a publicare*.

Emolumentele sunt: *Birulu* dela 119 case câte 15 oche in cucuruзу sfermatu séu 1 fl. de casa, stol'a indatinata, unu iugeru de pamentu intravilanu saditu cu pomi roditori, si una sesia de pamentu aratoriu si fenatiu.

Cei ce dorescu a competá la postulu acest'a, vor avea se trimitte petitiunile instruite conformu stat. org. si dispuseciuniloru ven. Consistoriu din 29 Decembre 1875. Nr. 858. bis. la subscrisulu, in sa adresate catra Sinodulu par. din *Pestere*.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Nicolau Andreieviciu*, protopr.

2-3.

Pentru postul invetiatorescu dela scol'a confesionala gr. or. romana din *Agadicu* protopresbiteratulu Oravitiei, Comitatu Carasiului, se publica prin acésta concursu pana in *19 fauru a. c.*

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt: 1) Salariulu anualu in bani 300 fl. v. a. 2) 4 orgi, de lemne in natura, 3) 2 jugere de pamentu aretoriu, 4) 1 jugeru de pamentu locu separatu estravilanu aretoriu, 5) 15 fl. pentru spelele scripturistice, 6) 10 fl. pentru conferentie, a 7) cuartiru liberu cu gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si trimite recursorile instruate dupa statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu catra D. Protopresbiteru Iacobu Popoviciu in Oravitia — si de este in putintia a-se aretá si in comuna intru o duminica séu serbatore.

Agadicu in 29. Ianuarie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru districtualu.

2-3.

In urmare ordinatiunei Ven. consistoriu diecesanu de Nr. $\frac{30}{12}$ 1877. Nr. 500 scol. pentru statiunea invetiatoresca la scol'a confesionala romana din comun'a *Jabuc'a*, protopresbiteratulu Versietiuului, cottulu Timisiului, se escrie concursu cu terminu pana in *19. Martiu a. c.* stilulu vechiu.

Emolumintele sunt: in bani gata 300 fl. v. a. pentru recuisite de scrisu 6 fl. 4 orgii de lemne din care se se incaldiésca si scol'a, unu jugeru de pamentu din care diumetate e saditu viie si 10 fl. spese pentru cercetarea conferintieloru.

3-3.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci la scol'a gr. or. din comun'a bisericésca *Aradu-Sieg'a*, inspectoratulu Aradului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe *17 aprile st. v.*

Salariu in bani gat'a 400 fl. v. a. 10 metri lemne si cuartiru cu o gradina mare de legumi.

Recurentii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, de calificatiune, testimoniu despre absolvirea 4 clase gimnasiale séu 3 clase reali, si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetulu parochialu, se voru trimite Reverendisimulu Domnu Protopresbiteru si inspectoru scolaru Ioane Ratiu in Aradu, ér alesulu invetiatoriu si-va ocupá dostulu seu la inceperea anulu scolasticu, adeca la 1 Septembre 1878.

Aradu 30 Decemvre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: Ioanu Ratiu, protopopulu Aradului si inspect cerc. de scole. conf

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt avisati astremita recursele adresate comitetulu parochialu la reverendisimulu domnu Ioane Popoviciu protopresbiteru in Mercin'a per Varadia.

Jabuc'a, in 6. Februaru 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu Dlu protopresbiteru tractualu.

3-3.

Pentru parochi'a vacanta din *Sant-nicolaulu micu*, se escrie concursu cu urmatóriele emolumintele si anume folosirea intravilanulu parochialu, a sesiunei parochiale, birulu si stolei indatinate.

Dela recurinti se recere ca recursele ajustate ca atestatu de conduita cu testimoniu de 8 clase si maturitate, cu absolutoriu clericalu si testimoniu de calificatiune pentru parochiile de frunte si adresate comitetulu parochialu concerninte, se-le tramita parintelui protopopu Ioane Tieranu in Lipova, pana inclusive *4. Martis* cáci in 5 se nu tiené alegerea. Se recere totodata dela recurinti si acacá in internalulu dela prim'a publicare a concursulu pana 8 dile nainte de alegere, se se presinte in cutare duminica ori serbatore in biserica numitei parochii, spre a-si aredesteheritatea in cantare, respective oratoria.

Aradu, $\frac{3}{15}$ fauru 1878.

Consistoriulu eparchialu

gr. or. rom. din Aradu.

Fóia pentru toti — cu ilustratiuni.

Redactor I. Al. Lápédát.

Editor Visarion Roman.

Apare in Sibiiu (Transilvania) in numeru de $1\frac{1}{2}$ colá pe séptémáná si in volumuri de 6 colé la cáte 4 séptémáni. Pe an 75 colé in 52 numeru séu 13 volumuri. Tipar bun, hártie finá, ilustratiuni frumóse.

Aduce articoli de sciintá, ofere lecturá delectátóre, pledézá pentru adevér, pentru bine si pentru frumos.

Prejlu abonamentulu:

	pentru Austro-Ungaria	pentru Románia.
Pe an	8 fl. — cr.	20 lei — bani.
Pe 6 luni	4 " 40 "	11 " — "
Pe 3 luni	2 " 40 "	6 " — "
Un volum	— " 70 "	1 " 70 "
Un numér	— " 20 "	— " 45 "

Abonamentele se fac la editoru V. Roman in Sibiiu, la tóte libráriile si la oficiile postale.